

Дитинство – найважливіший, самобутній і неповторний період у становленні особистості. Саме в цей час дитина формується фізично, психічно й інтелектуально, набуває необхідних знань, умінь, навичок. І саме в цей період вона потребує найбільшої уваги і захисту.

Приклади виховання без покарань [/prikлади_vikhovannja_bez_pokaran.docx](#)

Підлітковий секстинг: як розпізнати проблему та поговорити з дитиною про інтимні фотографії в мережі. [/pidlitkovij_seksting.docx](#)

Порада соціального педагога *"Як прищепити дітям соціальні навички"*
[/socialnij_pedagog.docx](#)

До уваги батьків!!!

Діти сімей, що підлягають статусу малозабезпечених, мають право на безкоштовне харчування в шкільній їдальні з моменту надання в школу довідки про те, що сім'я є малозабезпеченою.

Таку довідку можна отримати у відділі соціального забезпечення.

Поради соціального педагога батькам щодо спілкування і виховання проблемної дитини

1. Якщо дитина проявляє садистські нахили, жорстока по відношенню до інших людей, тварин – проблема емоційного і психічного стану. В такому стані треба звертатись до дитячого психотерапевта.
2. Якщо дитина гіперактивна – потрібна консультація педіатра, який поставить діагноз і призначить лікування.
3. Якщо дитина запальна чи войовнича – переконайтесь чи саме батьки не провокують таку поведінку. До такої треба бути уважним, роз'яснювати наслідки такої поведінки, щоб вона вчилась регулювати свої стосунки із іншими людьми.

4. Якщо дитина не вміє стримувати гнів, необхідно залучити її до активного слухання, щоб вона вчилась вербально висловлювати агресію і знімати збудженість, нервовість.
5. Виключити перегляд фільмів і телепередач зі сценами насилля, жорстокості
6. Ні в якому разі не застосовувати фізичні покарання.
7. Роз'єднати хулігана і жертву Зайняти хулігана корисною роботою, щоб його енергія використовувалась з миролюбною метою.
8. Привчити дітей самим вирішувати свої проблеми настільки, наскільки це можливо, без стороннього втручання.
9. Не дозволяйте такій дитині сидіти без діла. Спрямуйте її енергію на щось корисне.
10. Доброзичливість і теплі стосунки з такими дітьми, постійне спілкування і вміння слухати дитячі проблеми, переконання, а не фізична сила – це допоможе запобігти агресивності.

Рекомендації соціального педагога батькам підлітків, схильних до правопорушень

1. Намагайтеся бути завжди позитивним прикладом для своєї дитини, законослухняним громадянином своєї країни.
2. З молодшого віку прищеплюйте дітям повагу до закону, прав людини.
3. Проявляйте витримку, терпіння під час спілкування з дитиною, обговорення його протиправних вчинків (дій).
4. Шляхом переконання, створення гідних та цікавих життєвих перспектив сприяйте виникненню у підлітків прагнення до законослухняності, вибору гідних друзів, дозвілля.
5. Відмовтеся від постійних повчань, не закріплюйте у підлітків негативної оцінки своїх вчинків.
6. Не нав'язливо здійснюйте систематичний контроль за життєдіяльністю підлітка.
7. В процесі необхідного перевиховання змінюйте обставини в сім'ї, звичні форми поведінки, спілкування, контролю та інше з дитиною та поміж дорослими.

8. Сприяйте особистісному зростанню дитини.
9. Висловлюйте йому свою довіру, схвалюйте його досягнення, виробляйте вміння не тільки підкорятися, а й командувати.

Консультація для батьків, що мають агресивних дітей

При взаємодії з агресивною дитиною:

- приймайте дитину такою, яка вона є;
- висувайте до дитини свої вимоги, враховуйте не свої бажання, а її можливості;
- розширюйте кругозір дитини;
- включайте дитину до спільної діяльності, підкреслюючи її значимість у виконуваних справах;
- ігноруйте легкі прояви агресивності, не фіксуйте на них увагу оточуючих.

Боротися з агресивністю потрібно терпінням. Це найбільша чеснота, яка тільки може бути в батьків і вчителів.

Поясненням. Підкажіть дитині, чим цікавим вона може зайнятися.

Заохоченням. Якщо ви хвалите свого вихованця за гарне поведіння, то це розбудить у ньому бажання ще раз почути цю похвалу.

Рекомендації соціального педагога підліткам

1. Намагайся ставитись до інших людей так, як бажаєш, щоб ставились до тебе.
2. Дотримуйся норм законів і моралі в сім'ї та суспільстві.
3. Формуй в собі позитивні потреби і погляди. Пам'ятай, що егоїзм і слабовілля прирікають тебе на асоціальні вчинки.
4. Не уникай ритмічної і напруженої трудової діяльності. Знаходь собі діло (роботу), яке дає змогу проявити себе та самоствердитися.
5. Намагайся уникати компаній, спроможних змінити тебе, твій світогляд, які можуть утягнути тебе в злочинний світ.
6. Учись знаходити в собі найкращі якості, завжди спирайся на свою гідність: почуття особистої гідності – основа поваги до іншої людини.
7. Сформулюй для себе найближчі і подальші життєві цілі – це могутній фактор твого розвитку.

8. Не прагни до самотності, не занурюйся в себе під час усвідомлення своїх неправомірних вчинків (дій). Обери собі друга з кола близьких тобі людей, який завжди буде готовий надати тобі допомогу.

9. Люби себе будь-якого. Формуй в собі позитивну самооцінку, вчись володіти собою, стримуватися. Не давай волю своїм природним реакціям, вчись виражати емоції достойним чином.

Рекомендації соціального педагога підліткам щодо уникнення конфліктів

1. Не розмовляйте одразу з людиною, яка знаходиться в збудженому стані.
2. Перед тим, як сказати про якусь неприємність, подивіться на це очима опонента.
3. Не приховуйте свого доброго ставлення до людини, висловлюйте схвалення його вчинкам.
4. Змушуйте себе мовчати, коли вас залучають до дрібних сварок.
5. Навчайтеся поводити себе гідно, говорити спокійно, ввічливо, доброзичливо з оточуючими, поважайте гідність інших.
6. Якщо ви розумієте, що помиляєтеся в своїх думках, вчинках, визнайте це одразу.

Рекомендації соціального педагога підліткам щодо подолання агресивності:

- виконувати фізичні вправи (гімнастика, аеробіка, біг, їзда на велосипеді);
- займатися силовими видами спорту (бокс, боротьба);
- займатися фізичною працею;
- виливати злість на неживі об'єкти (побити подушку, диван, боксерську грушу, пошматувати газету);
- використовувати масаж, особливо верхньої частини спини, з метою зняття напруги;
- викричатися на самоті, не спрямовуючи свій гнів на об'єкт роздратування;
- обговорити ситуацію, яка викликає роздратування, з близькою людиною;
- висловити уявному об'єкту своє невдоволення;
- написати листа об'єкту роздратування, але не надсилати його;

- змінити вид діяльності, що допоможе відволіктися від проблеми;
- використовувати комунікативну техніку «Я»-повідомлення: висловлюючи співрозмовникові почуття щодо ситуації, яка вас дратує, викликати співчуття та бажання зрозуміти вас і не руйнувати стосунків. Наприклад: «Я сповнений гніву, злий, розлючений, дуже сердитий, мене дратує ця ситуація, мені ніяково, дуже боляче»;
- використовувати асоціативне «Я»-повідомлення: злий, як тигр;
- релаксація — метод, за допомогою якого можна частково чи повністю позбутися фізичного або психологічного напруження;
- медитація — занурення розумом у предмет, ідею, що досягається шляхом зосередження на одному об'єкті й усунення всіх інших зовнішніх (звук, світло) та внутрішніх (фізичне, емоційне напруження) чинників.

Попередження проявів насилля у сім'ї та недопущення жорстокого поводження з дітьми

Шановні батьки!

Найчастіше насильство проявляється в сім'ї. Це реальна діючи погроза фізичної, сексуальної, психологічної або економічної образи та насильство з боку однієї особи щодо іншої. Насильство в сім'ї дуже впливає на життя дітей і підлітків.

Щоб визначити ступінь насильницьких дій, досить з'ясувати такі випадки насильства:

Фізичне насильство: хтось дитину штовхає, завдає болю ляпасами, стусанами, ударами кулаків; жбурляє предмети, загрожує зброєю або завдає ран; фізично перешкоджає при спробі вийти з дому; закриває ззовні дитину в помешканні; залишає одну в небезпечних місцях; відмовляється допомогти, коли дитина хвора; перешкоджає при спробі звернутися за медичною допомогою; не дає заснути вночі; відмовляється купувати продукти харчування та інші необхідні для дитини товари; псує її майно; загрожує заподіяти шкоду родичам або друзям.

Сексуальне насильство: поводяться з дитиною як з сексуальним об'єктом; змушують роздягатися проти її волі; змушують вступати в статевий акт проти волі дитини, гвалтують її; здійснюють статевий акт з особливою жорстокістю; змушують вступати у статевий акт після побоїв; змушують дивитися і/або

повторювати порнографічні дії. **За статистикою, одна третина підлітків зазнає насилля в інтимних стосунках.**

Емоційна образа: постійно дитину принижують, кричать на неї та/або кривдять (наприклад, говорять, що вона занадто товста, худя, дурна і т.д.); ігнорують почуття дитини; висміюють її переконання; забороняють виходити на вулицю, гратися з однолітками; маніпулюють нею, використовуючи при цьому неправду й незгоду; кривдять її родичів і друзів або проганяють їх; критикують її, висміюють.

Економічне насилля: економічні утиски (не давати грошей, не купувати новий одяг, витрата грошей тільки на себе і т.д.).

Жорстоке поводження з дітьми в подальшому формує з них соціально - дезадаптованих людей, не здатних створювати повноцінну сім'ю, бути гарними батьками, а також є поштовхом до відтворення жорстокості по відношенню до власних дітей.

Отже, дитина потребує соціально-правового захисту.

Про соціальний захист дитини можна говорити у двох аспектах. У широкому розумінні соціальний захист передбачає гарантію основних прав, зафіксованих у Конвенції ООН про права дитини. У вузькому розумінні це означає створення умов для вільного розвитку духовних та фізичних сил дитини, пробудження її активності. Соціальна захищеність не має вікових рамок. **Але чим менше дитина, тим більше вона потребує захисту!**

Як же захистити дитину?

Що можна зробити, щоб запобігти жорстокому поводженню з дітьми та насильству в сім'ї? Хто повинен зупинити цикл знущань?

Це можуть і повинні зробити матір та батько! Якщо кривдником є батько, то лише жінка може захистити своїх дітей і себе саму. Якщо кривдником є жінка, то батько може перервати насильницькі стосунки і захистити дітей.

Щоб зупинити цикл насильства, потрібно:

1. Володіти інформацією щодо проблеми насильства в сім'ї.
2. Зрозуміти та усвідомити, який стиль стосунків існує у Вашій родині.
3. Якщо наявні насильницькі стосунки - спробувати розірвати коло/цикл насильства та захистити своїх дітей і себе.

Існує ряд спільних ознак, що характеризують переживання та поведінку більшості таких дітей.

Страхи. Діти з сімей, де практикується насильство, переживають відчуття страху. Цей страх може проявлятися різним чином: від занурення в себе та пасивності до насильницької поведінки.

Зовнішні прояви поведінки. Мала дитина не може знати, коли відбудеться наступний спалах насильства, де та наскільки сильним він буде. В результаті, вразливість та відсутність контролю над ситуацією призводять до проявів впертості у поведінці, відмови розмовляти та агресивних вчинків.

Нездатність виразити почуття Спостерігаючи за практикою насильства в сім'ї, діти доходять висновку, що насильство - це спосіб, яким «дорослі» вирішують свої конфлікти та наболілі проблеми. Оскільки ніхто не показав цим дітям, як слід говорити про їхні почуття/думки, вони часто не знають, що переживають або відчують, і як можна виразити свої емоції та почуття у вербальній формі.

Право дитини на захист від усіх форм насильства гарантує **стаття 10 Закону України «Про охорону дитинства», Кодексом України про адміністративні правопорушення** передбачено відповідальність за адміністративні порушення, що загрожують громадському порядку й громадській безпеці та які можуть бути вчинені в побутовій сфері. До учасників таких правопорушень застосовуються: ст. 173 КУпАП, ст. 182 КУпАП, ст. 180 та 184 КУпАП.

15 листопада 2001 року в Україні прийнято **Закон «Про попередження насильства в сім'ї»**.

7 червня 2003 року набрав чинності **Закон України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо відповідальності за вчинення насильства в сім'ї або невиконання захисного припису»** (ст. 173.2 КУпАП).

Батькам про права дитини

Пам'ятайте! Дитина буде поважати права інших людей, якщо її права будуть поважатися, якщо вона сама буде складати правила поведінки і нести за них відповідальність.

Де я можу більше дізнатись про права своїх дітей?

- Загальна декларація прав дитини, прийнята Генеральною Асамблеєю ООН **10.12.1948 р.**
- Конвенція про права дитини, прийнята Генеральною Асамблеєю ООН **20.02.1989 р.**
- «Перші кроки». Посібник для початкового вивчення прав людини. **Amnesty International. Easton Str. London.**
- Настільна книга для молоді «Твої права». Міжнародна ліга прав дітей та молоді. Київ **1999 р.**
- Комітет сприяння захисту прав дитини, м. Київ, вул. Володимирська, 45 тел. **(044) 272-05-76**
- Всеукраїнський комітет захисту прав людини, м. Київ, пров. Шевченко 13/21в, к. 8. тел. **228-87-83.**
- Міжнародний Гуманітарний Центр «Розрада», тел. **38 (044) 289-71-32**

Як реагує дитина на порушення її прав?

- Їй стає важко спілкуватися з однолітками і дорослими (вона грубить, блазнює, б'ється, замикається в собі т.д.).
- Її турбує особиста безпека і любов до неї.
- Вона часто буває в поганому настрої.

- Може втекти з дому..

ЩО ТАКЕ БУЛІНГ І ЧОМУ ПРО НЬОГО ТРЕБА ЗНАТИ

Булінг - це агресивна поведінка щодо окремої особи або групи, з метою приниження, домінування, фізичного чи психологічного самоствердження.

Булінг може проявлятися у вигляді психологічного тиску (образи, приниження, погрози, ігнорування тощо) та фізичних знущань (удари, поштовхи, принизливий фізичний контакт, побиття та інше). Не рідко фізичний і психологічний тиск об'єднуються.

Від булінгу страждають і агресори, і жертви. Всі вони переживають емоційні проблеми, не вміють будувати стосунки з людьми, мають проблеми психо-емоційного розвитку. Вони потребуватимуть підтримки дорослих, які б допомогли їм розвинути здорові відношення з людьми не лише у школі, але й протягом усього їх подальшого життя. Булінг впливає на всіх, хто бере в ньому участь або спостерігає, та має деструктивні наслідки в майбутньому житті.

Більше корисної інформації для себе ви знайдете за цим посиланням: /poradi_shhodo_poperedzhennja_bulingu.docx